

Nr 777

Av herrar Kaijser och Åkerlund, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 68, angående central administration för hälso- och sjukvården samt socialvården, m. m.

(Lika lydande med motion nr 970 i Andra kammaren)

I proposition nr 68 har Kungl. Maj:t föreslagit en ny central förvaltningsmyndighet för hälso- och sjukvården samt socialvården. Den nya myndigheten, som skall kallas medicinalstyrelsen, skall överta nuvarande socialstyrelsens, medicinalstyrelsens och medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnds uppgifter. De nu för dessa uppgifter ansvariga verken avses alltså upphöra i nuvarande form.

I samband med denna omläggning föreslås också inrättande av ett planerings- och rationaliseringsinstitut för hälso- och sjukvården samt socialvården. I detta skall samordnas den planerings- och rationaliseringsverksamhet som för närvarande åvilar CSB och SJURA samt Landstingsförbundets organisationsavdelning. För att fullgöra den granskning av sjukhus- och socialvårdsbyggnader, som nu utförs av CSB, inrättas en nämnd för sjukvårds- och socialvårdsbyggnader med karaktär av statlig myndighet men personellt och organisatoriskt nära anknuten till nyssnämnda institut.

Vi ansluter oss i huvudsak till Kungl. Maj:ts förslag i denna proposition. I några avseenden anser vi dock att vissa modifikationer av det i propositionen framlagda förslaget bör ske.

Vi anser att den nya medicinalstyrelsens ställning och befogenheter i propositionen icke tillräckligt markerats. Vi delar uppfattningen att styrelsen, inom hela verksamhetsområdet, måste stå i nära kontakt med utvecklingen och ha tillräckliga resurser och auktoritet för att utöva en allmän ledning och ta erforderliga initiativ i olika fackfrågor.

Den omständigheten att numera även provinsialläkarväsendet och mental-sjukvården övertagits av landstingen och inte längre är en direkt statlig uppgift gör att en mängd rena förvaltningsuppgifter som ålegat den nuvarande medicinalstyrelsen försvinner. Den nya medicinalstyrelsen måste enligt vår mening bli ett organ med initiativtagande, normerande, prioriterande och kontrollerande funktioner. För att kunna fullgöra detta måste verkets ställning som fackmässig auktoritet inom de olika delarna av verksamhetsområdet i möjligaste mån säkerställas. Men viktigt är också, såsom de-

partementschefen framhåller, att säkerställa en nära kontakt och ett för-
troendefullt samarbete mellan den nya myndigheten och de kommunala hu-
vudmännen, som bär det omedelbara ansvaret för den övervägande delen av
hälso- och sjukvården samt socialvården. Den nya medicinalstyrelsens prio-
riterande funktioner ingår som en väsentlig del i dess uppgifter inom riks-
planeringen. Det gäller här att göra en sådan avvägning och fördelning av
resurserna inom såväl hälso- och sjukvården som socialvården som totalt
sett och på längre sikt bäst tillgodoser vårdbehoven.

Den nya medicinalstyrelsen bör också ha en rådgivande och kontrolle-
rande funktion. Den nuvarande medicinalstyrelsen har verkställt sin kon-
trollerande funktion bl. a. genom inspektioner, vilka dock under senare tid
mycket sällan företagits vid andra tillfällen än då någon alarmerande hän-
delse givit anledning därtill. Detta är enligt vår mening mindre tillfredsstäl-
lande. Mera regelbundet genomförda inspektioner, gärna under medverkan
av den särskilda expertis som finnes inom medicinalstyrelsens vetenskapli-
ga råd, skulle vara av betydande värde. Härigenom skulle styrelsen kunna
skaffa sig ett klarare intryck av vårdens kvalitet och karaktär inom olika
områden, och den skulle också kunna bistå med råd och anvisningar där så
anses vara befogat.

Över huvud taget synes det vara av intresse att styrelsen i större omfatt-
ning än tidigare utnyttjar de vetenskapliga rådens kapacitet, t. ex. genom
inkallande av råden till konferenser i aktuella frågor. Överläggningar med
sakkunnig expertis har under senare år vid enstaka tillfällen förekommit
för diskussion av någon bestämd aktuell fråga. Vi anser det önskvärt att
konferenser av denna art mera regelbundet företages.

Departementschefen uttalar i propositionen att några behörighetsvillkor
inte bör uppställas för tjänster inom det nya verket. Han poängterar dock
att vissa tjänster i praktiken endast kan skötas av personer med viss yr-
kesutbildning. Vi vill starkt instämma i detta senare uttalande och ifråga-
sätta riktigheten av att ej uppställa behörighetsvillkor. Vi anser att chefs-
befattningar på vårdsidan bör innehåsa av fackutbildad personal, dvs. i fler-
talet fall läkare, och att dessa läkare bör ha lång praktisk erfarenhet inom
sitt område. Trots detta är det angeläget att dessa läkare bereds möjlighet
att, om de så önskar, upprätthålla sitt yrke. — Även en läkare med stor er-
farenhet från praktisk sjukvård förlorar så småningom kontakten med det
yrke för vilket han utbildats, om han inte regelbundet utövar det.

Detta sistnämnda önskemål kan tänkas bli tillgodosett på olika sätt. Re-
dan en utökad inspektionsverksamhet ger i viss mån en kontakt med den
praktiska sjukvården. En tänkbar möjlighet, som dock är både svårreali-
serbar och innebär bestämda olägenheter, är att förordnande på ifrågava-
rande tjänster ges endast för ett fåtal år. En bättre utväg torde vara att ve-

derbörande får möjlighet att vid sidan av sin tjänst bedriva praktisk medicinal verksamhet i mindre omfattning. Vi anser att man bör överväga de möjligheter som kan finnas att lösa denna fråga på ett för alla parter godtagbart sätt.

Det har befarats att socialvårdens särskilda synpunkter kommer att ha svårt att göra sig gällande i ett verk som är så stort som den nya medicinalstyrelsen och där de rent medicinska frågorna blir så dominerande. För att säkerställa att socialvårdssidans önskemål på ett tillfredsställande sätt skall bli tillgodosedda, anser vi att i verkets ledning bör finnas representerad, utöver administrativ och medicinsk sakkunskap även socialvårdssakkunskap, och vi anser att detta bör ske genom att verkets ledning skall bestå av en generaldirektör jämte två överdirektörer.

Sedan det nya planerings- och rationaliseringsinstitutet tillskapats, skall den expertis som finnes inom SJURA ersättas av ett expertråd. Inom SJURA:s råd har förekommit en tredelning med lika antal tekniker, administratörer och läkare, och denna sammansättning har visat sig fungera på ett utmärkt sätt. Vi anser det angeläget att samma tredelning bör bibehållas även inom det nya expertrådet.

Den nya medicinalstyrelsen får i sin ledning en lekmanstyrelse, i vilken skall ingå representanter för sjukvårds- och socialvårdshuvudmännen. I medicinalstyrelsen skall vidare finnas en omfattande planeringsavdelning, och därtill kommer det nya planerings- och rationaliseringsinstitutet. Vi anser att härigenom behovet av socialdepartementets sjukvårdsdelegation försvinner. Delegationen har enligt propositionen att följa utbyggnaden av sjukvårdsresurserna i landet och verka för en samordning av sjukvårdsplaneringen, och dess verksamhet skall eventuellt omfatta motsvarande uppgifter inom socialvården. Enligt vår mening är detta just de planeringsuppgifter som skall åvila medicinalstyrelsen, och det kan inte vara rationellt att ha två organ med samma uppgift. Om det anses väsentligt att representanter för de statliga myndigheter som har ansvar för arbetsmarknad, utbildning och samhällsekonomi skall delta i planeringen, bör medicinalstyrelsens lekmanstyrelse utökas med förslagsvis tre personer för att ge möjlighet för en sådan representation. De uppgifter som åvilar socialdepartementets sjukvårdsdelegation bör utföras inom medicinalstyrelsens ram, och i den mån de kräver särskilda befattningar bör de inrättas i den nya medicinalstyrelsen för detta ändamål.

Med stöd av det ovan anförda hemställes,
att riksdagen måtte besluta

1) att ytterligare en tjänst som överdirektör inrättas — utöver den i propositionen föreslagna — vid medicinalstyrelsen fr. o. m. den 1 januari 1968,

Motioner i Första kammaren, nr 777 år 1967

2) att till Medicinalstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1967/68 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 13 600 000 kronor samt

3) att i skrivelse till Kungl. Maj:t tillkännage de synpunkter som i övrigt anförts i motionen.

Stockholm den 14 april 1967

Rolf Kaijser (h)

Henrik Åkerlund (h)
